

HEMŞİRELİK BİLİMİ
Dergisi

Journal of
NURSING SCIENCE

Hemşirelik Bilimi Dergisi

Journal of Nursing Science

<http://dergipark.gov.tr/hbd>

e-ISSN:2636-8439

Orijinal Araştırma

Hemşirelik Öğrencilerinde Yalnızlık ve Etkileyen Faktörler Loneliness and Affecting Factors in Nursing Students

Rüveyda YÜKSEL^{*a}, Fatma DEMİRKIRAN^a

^a Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, AYDIN

ÖZET

Giriş: Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinde yalnızlığı etkileyen faktörleri incelemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, bir üniversitenin Sağlık Yüksekokulu'nda 2012-2013 eğitim-öğretim yılında hemşirelik bölümünde kayıtlı 352 öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada tamsayım örnekleme yöntemi (census) kullanılmış ve 215 öğrenci örnekleme oluşturmuştur. Araştırma verileri, Kişisel Bilgi Formu, UCLA Yalnızlık Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Sosyal Kaygı (Anksiyete) Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin (Yüzdeler Hesaplamalar, Ortalama, Standart sapma) yanı sıra analizlerde; t testi, Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallish Testi, One Way Anova Testi ve Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %74.1'i kız, %25.9'u erkektir ve yaş ortalamaları 20.13±1.69'dur. Araştırmada öğrencilerin yalnızlık düzeyinin yaş, cinsiyet, anne tutumu, akademik başarı, ruh sağlığı ve kişilerarası ilişkilerden etkilendiği bulunmuştur. Araştırmada öğrencilerin reddedilme duyarlılığı ve sosyal kaygı düzeyleri arttıkça yalnızlık düzeyinin arttığı saptanmıştır.

Sonuç: Araştırmada yaş, cinsiyet, anne tutumu, akademik başarı, ruh sağlığı, kişilerarası ilişkiler, reddedilme duyarlılığı ve sosyal kaygının öğrencilerin yalnızlık düzeyini etkilediği belirlenmiştir. Öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin belirlenerek, ihtiyacı olan öğrencilerin destek almaları için ilgili birimlere yönlendirilmeleri, öğrencilere kişisel gelişimlerine yönelik kursların ve eğitim programlarının düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Öğrenci, Yalnızlık.

ABSTRACT

Background: The aim of the study was to investigate the factors affecting loneliness in nursing students.

Methods: The universe of this study consisted of 352 nursing department students attending a University's School of Health in 2012-2013 academic year. Census sampling method was used in the survey and the sample consisted of 215 students. The data were collected by using Personal Information Form, UCLA Loneliness Scale, Rejection Sensivity Scale and Social Anxiety Scale. In addition to descriptive statistical methods such as means and standart deviation, also T Test, Mann Whitney U Test, Kruskal Wallis Test, OneWay Analysis of Variance Test and Pearson Moment Correlation were used for the data analysis.

Results: 74.1% of students who participated in the study were female, 25.9% of students were male and the mean age was 20.13±1.69. The results of the study, it was found that the loneliness level of the students was affected by age, gender, maternal attitude, academic achievement, mental health and interpersonal relationships. It was found that as students' rejection sensitivity and social anxiety levels increased, loneliness level increased.

Conclusion: It was concluded that age, gender, maternal attitude, academic achievement, mental health, interpersonal relationships, rejection sensitivities level and social anxiety level affected students' loneliness level. By determining loneliness levels, students can be directed to related units in order to take support. And organizing courses and education programs for the students' personal development is also recommended.

Keywords: Nursing, Student, Loneliness.

*Bu çalışma "Hemşirelik Öğrencilerinde Yalnızlık İle Reddedilme Duyarlılığı ve Sosyal Kaygı Arasındaki İlişki" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiş ve 6th World Nursing and Healthcare Conference'ta sözel bildiri olarak sunulmuştur.

*Sorumlu Yazar: Rüveyda YÜKSEL

Adres: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, AYDIN

e-posta: ruveyda.yuksel@adu.edu.tr

Giriş

Yalnızlık, bir kişinin sosyal ilişkiler ağının nicelik ve özellikle nitelik olarak istenenden daha az olarak algılandığında ortaya çıkan rahatsız edici bir duygu olarak tanımlanmaktadır (Hawkey, 2007). Yalnızlık her yaşta görülebilmesine rağmen ergenler ve genç yetişkinler arasında oldukça sık görülmektedir (Çeçen, 2008). ABD'de yapılan bir çalışmada yalnızlığın genel popülasyonda %26'ya ulaştığı bildirilmiştir (Peplau ve Goldston, 1984). Ülkemizde ise yapılan farklı araştırmalarda ergenlerde yalnızlığın görülme oranı %15.4 ve %17.3 olarak belirtilmektedir (Demir, 1990; Buluş, 1996).

Ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde yalnızlığın oldukça sık görüldüğü bilinmektedir (Çeçen, 2008). Bireyin üniversite eğitimi aldığı yıllar ise ergenliğin bitişi genç yetişkinlik döneminin başlangıcına denk gelmektedir (Brennan, 1982). Üniversite öğrencileri artan eğitsel ve bireysel sorumluluklarının yanında, anlamlı ve yakın ilişkiler kurarak geride bıraktıkları sosyal desteğin telafisini sağlama ve karşılaştıkları yeni durumlara ilişkin uyum sağlama çabası içerisinde. Bu dönemin getirdiği güçlüklerle baş etme noktasında öğrencilerin anlamlı ve doyurucu ilişkiler kurabilmeleri ise son derece önemlidir (Duy, 2003). Yalnızlık bireyin yaşam boyu karşılaşılabileceği bir duygu olmakla birlikte önenebilir pek çok faktörle ilişkilidir. Yapılan araştırmalar yalnızlık duygusunun depresyon (Oullet ve Johsi, 1981), özgüven eksikliği (Brage, Meredith ve Woodward, 1993), alkolizm (Mijuskovic, 1988), mutsuzluk duyguları ve kendini çekici bulmama (Moore ve Schultz, 1983), sosyal çekingenlik (Cheek ve Busch, 1981), yetersiz iletişim becerileri (Gerson ve Perlman, 1979), sosyal kaygı (Moore ve Schultz, 1983) ve reddedilme duyarlılığı (Downey, Lebolt ve O'shea, 1995) ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Hemşirelik öğrencileri, her üniversite öğrencisi gibi, gençlerin yaşadığı sorunlarla (aileden ayrılma, yeni çevre ve arkadaş edinme, yalnız kalma korkusu, ekonomik güçlükler, yurt hayatına alışma, gelecekteki mesleği ve çalışma hayatı ile ilgili kaygı gibi) karşılaşmakla birlikte, sağlık bilimleri alanında öğrenci olmanın güçlükleri ile de baş etmek zorundadır. Öğrenciler tüm bu stres yaratan durumların yanı sıra sağlık bakım sisteminin (hastane rutinleri, hasta bakımı, sağlık bakımına karar verme, ölüme tanık olma gibi) güçlükleriyle de karşı karşıyadır (Altıok Öner ve Üstün, 2013). İçinde buldukları dönemin özellikleri düşünüldüğünde; yalnızlık hemşirelik öğrencilerinin kişilerarası ilişkilerini etkileyerek öğrencilerin bireysel, eğitsel ve mesleki açıdan gelişimini etkileyebilir. Geleceğin sağlık bakım profesyonelleri olacak olan öğrencilerin ise öncelikle kendilerinin biyo-psiko-sosyal yönden sağlıklı olmaları gerekmektedir (Kaya ve ark., 2012). Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin yalnızlığa ilişkin özelliklerinin belirlenmesi son derece önemlidir.

Amaç

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinde yalnızlığı etkileyen faktörleri incelemek amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

1. Hemşirelik öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri nasıldır?
2. Hemşirelik öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri yalnızlık düzeylerini etkilemekte midir?
3. Hemşirelik öğrencilerinin reddedilme duyarlılığı ve sosyal kaygı düzeyleri yalnızlık düzeylerini etkilemekte midir?

Yöntem

Araştırmanın tipi

Bu çalışma analitik-kesitsel tipte bir araştırmadır.

Araştırmanın yapıldığı yer

Bu çalışma bir üniversitenin Sağlık Yüksekokulu'nda yürütülmüştür.

Araştırmanın evren ve örnekleme

Sağlık Yüksekokulu'nda 2012-2013 eğitim-öğretim yılında hemşirelik bölümünde kayıtlı 352 öğrenci çalışmanın evrenini oluşturmuştur. Araştırmada tamsayım örnekleme yöntemi (census) kullanılmıştır. Öğrencilerin 68'ine uygulamanın yapıldığı günlerde devamsızlık yaptıkları için ulaşılamadığından ve 69'u araştırmaya katılmak istemedikleri için ulaşılabilen öğrenci sayısı 215 (%61)'tir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinden 215 öğrenci örnekleme oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri anket formu ile toplanmıştır. Anket formu "Kişisel Bilgi Formu", "UCLA Yalnızlık Ölçeği (UCLA-LS)", "Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği (RDÖ)" ve "Sosyal Kaygı (Anksiyete) Ölçeği (SAÖ)"nin bulunduğu 4 bölümden oluşmaktadır.

Veri Toplama Formu:

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmış olup; Toplam 12 sorudan oluşan bir formdur (Karahan ve ark., 2004; Kutlu, 2005; Ayberk, 2011; Sarıçam, 2011). Formda yaş, cinsiyet, sınıf, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile gelir düzeyi, en uzun süre yaşanan yerleşim yerini içeren sosyodemografik özelliklere ilişkin soruların yanı sıra anne tutumu, baba tutumu, akademik başarı değerlendirmesi, ruh sağlığı değerlendirmesi ve kişilerarası ilişki değerlendirmesine ilişkin sorular yer almaktadır. Aynı üniversiteye bağlı bir diğer sağlık yüksekokulunun hemşirelik bölümünde öğrenimlerine devam eden 40 hemşirelik öğrencisine ön uygulama yapılmış ve sorular anlaşılır bulunup herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

UCLA Yalnızlık Ölçeği (UCLA-LS): Russell, Peplau ve Ferguson (1978) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Yaparel (1984), Demir (1989) tarafından yapılmıştır. Ölçek yalnız insanların yaşantılarını nasıl tanımladıkları yansıtan 20 ifadeden oluşan 4'lü Likert tipi bir ölçektir. Maddelerin 10'u düz (1,4,5,6,9,10,15,16,19,20), 10'u ters (2,3,7,8,11,12,13,14,17,18) yönde kodlanmıştır. Bu ölçeğin her maddesinde sosyal ilişkilerle ilgili duygu ve düşünce belirten bir ifade sunulmakta ve bireylerden maddelerde yer alan durumları ne sıklıkla yaşadıklarını belirtmeleri istenmektedir. Ölçek olumlu yöndeki ifadeleri içeren maddelere, "hiç yaşamam" 4, "nadiren yaşarım" 3, "bazen yaşarım" 2, "sık sık yaşarım" 1 puan; olumsuz ifadeleri içeren maddelere ise bunun tam tersi olarak puan verilerek puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük puan ise 20 dir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması yalnızlık düzeyinin yüksek olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Demir (1989) yaptığı çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.96 olarak hesaplanırken, bu araştırmada 0.89 olarak belirlenmiştir.

Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği (RDÖ): Downey ve Feldman (1996) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Erözkan (2004) tarafından yapılmıştır. Ölçek bireylerin her bir durumun sonucuna ilişkin kaygılarının derecelerini göstermelerini gerektiren 18 ifadeden oluşan 6'lı Likert tipi bir ölçektir. Ölçekte yer alan maddeler muhtemel reddedilme durumlarına ilişkin olarak genç yetişkinlerin kişilerarası konularını temsil eden durumlardan seçilmiştir. Varsayıma dayalı durumlar için verilen

cevaplar iki boyutta çeşitlenmiştir; a) sonuca ilişkin kaygı ve endişenin derecesi, b) kabul ya da reddedilme beklentileri. Ölçekte belirtilen her bir durumun sonucuna ilişkin kaygılar (1) beni hiç endişelendirmez, (6) beni çok endişelendirir aralığında derecelendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 18-108 arasında değişmektedir. Birey ne kadar az puan alırsa reddedilme duyarlılığı o kadar azdır. Bireyin ölçekten aldığı puan artarsa reddedilme duyarlılığı da artıyor demektir. Erözkan (2004) yaptığı çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.81 olarak hesaplanırken, bu çalışmada 0.86 olarak belirlenmiştir.

Sosyal Kaygı (Anksiyete) Ölçeği (SAÖ): Özbay ve Palancı (2001) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek üniversite öğrencilerinin yaşadığı “sosyal kaygı” içerikli sorunları belirlemek amacıyla geliştirilmiş 30 maddeden oluşan 5’li Likert tipi bir ölçektir. Üniversite öğrencilerinin sosyal durumlara uygun becerilerini ve bu durumlarda oluşabilecek kaygılarını ölçebilecek yapıda hazırlanmıştır. Ölçekte belirtilen her bir madde (0) hiçbir zaman, (4) her zaman aralığında derecelendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 0-120 arasında değişmektedir. Alınan puanların yükselmesi sosyal kaygı düzeyinin yükseldiğini göstermektedir. Sosyal Kaygı (Anksiyete) Ölçeği üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; sosyal kaçınma, kritize edilme kaygısı ve bireysel değersizlik duygusudur. Sosyal Kaçınma Alt Ölçeği; sosyal ilişkilerden kaçınma, iletişim kurma isteksizliği, sosyal etkileşim kaygısı, konuşma güçlüğü, kalabalığa karşı, otorite kaygısı yaşama, görünme ve gözlenme sorunları gibi sosyal kaygı bağlamında ele alınabilecek çeşitli durum ve semptomları içermektedir. 12 maddeden (1, 2, 5, 19, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 30) oluşmaktadır. Kritize Edilme Kaygısı Alt Ölçeği; kendini kontrol etme çabalarının fazlalığı, hatalı davranmaktan korkma, küçük düşme, reddedilme kaygısı gibi kaygıları içermektedir. 10 maddeden (4, 6, 8, 10, 11, 13, 16, 17, 20, 29) oluşmaktadır. Bireysel Değersizlik Duygusu Alt Ölçeği; kendini değersiz hissetme, kendinden memnun olmama, başkasından yardım alamama, başarısızlık kimliği, eleştiri ve kişisel özelliklerini kabul etmeme gibi içerikleri yansıtmaktadır. 8 maddeden (3, 7, 9, 12, 14, 15, 18, 23) oluşmaktadır. Özbay ve Palancı (2001) yaptığı çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.89 olarak hesaplanırken, bu çalışmada 0.94 olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın verileri bir üniversitenin Sağlık Yüksekokulu’nda öğrenimlerine devam eden hemşirelik bölümü lisans öğrencilerinden araştırmacı tarafından gözlem altında anket formu ile toplanmıştır. Verilerin toplanmasından önce dersin sorumlu öğretim elemanlarından izin alınmıştır. Uygulamadan önce öğrencilere araştırmacılar tarafından araştırma ve veri toplama formu yönergesi hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Uygulamaya katılmayı kabul eden öğrenciler tarafından “Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu” doldurulmuş ve imzalanmıştır. Anket formlarının uygulanma süresi ortalama 25 dakika sürmüştür. Ulaşılamayan her öğrenciye üç kez sınıflarında ulaşılmaya çalışılmış buna rağmen ulaşılamayanlar araştırma dışı bırakılmıştır.

Bağımlı değişkenler: Yalnızlık.

Bağımsız değişkenler: Reddedilme duyarlılığı, sosyal kaygı, yaş, cinsiyet, sınıf, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile gelir düzeyi, en uzun süre yaşanan yerleşim yeri, anne tutumu, baba tutumu, akademik başarı değerlendirilmesi, ruh sağlığı değerlendirilmesi ve kişilerarası ilişki değerlendirilmesi.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin bilgisayar ortamına aktarılması ve analizinde SPSS 15.0 programının kullanılmıştır. Çalışmanın başında normal dağılım analizleri yapılmıştır. Bu kapsamda Gauss eğrisi değerlendirilmiş ve ortalama puan, minimum ve maksimum puan genişliği, Kolmogorov-Smirnov testi anlamlılık düzeyi hesaplanmıştır. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin (yüzdeler hesaplamalar, ortalama, standart sapma.) yanı sıra istatistiksel analizlerde t testi, Mann Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi, One Way Anova Testi ve Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Sonuçlar % 95’lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce araştırmanın yapıldığı üniversitenin Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan 20.11.2012 tarih E.68-300-819 sayılı gerekli etik kurul izni, araştırmanın yürütüldüğü Yüksekokul Müdürlüğü’nden yazılı izin alınmıştır. Araştırmada kullanılan anket uygulamalarından önce dersin sorumlu öğretim elemanlarından sözlü izin ve araştırma kapsamındaki öğrencilerden yazılı ve sözlü onam alınmıştır. Araştırma ölçekleri yaygın olarak kullanılan ölçekler olduğundan ölçek sahiplerinden izin alınmamıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma araştırmanın grubu, veri toplama araçlarında sorulan sorular, kullanılan ölçme araçları ve istatistiksel teknikler ile sınırlıdır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.13 ± 1.69 ; %74.1’i kadın ve %31.7’si birinci sınıftır. Öğrencilerin %65.4’ünün annesi %43.4’ünün babası ilköğretim ve altı eğitim düzeyine sahiptir. Öğrencilerin %64.4’ü aile gelir düzeylerini gelir gidere denk olarak değerlendirmektedir. %45.9’unun en uzun süre yaşadıkları yerleşim merkezi ilçe merkezidir. Araştırmada öğrencilerin %65.4’ü annelerinin tutumunu koruyucu olarak değerlendirirken, %50.7’si babalarının tutumunu demokratik olarak değerlendirmektedir. Araştırmada öğrencilerin %50.7’si akademik başarılarını orta düzeyde değerlendirmekte, ayrıca %64.4’ü ruh sağlıklarını ve %75.6’sı ise kişilerarası ilişkilerini iyi düzeyde değerlendirmektedir. Araştırmada öğrencilerin reddedilme duyarlılığı puan ortalaması 51.24 ± 16.04 , sosyal kaygı puan ortalaması 44.89 ± 22.66 ’dır.

Öğrencilerin yaş ile UCLA Yalnızlık Ölçeği puan ortalamaları arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0.172$; $p=0.013$) bulunmuştur. Erkek öğrencilerin UCLA Yalnızlık Ölçeği puan ortalamaları kız öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($t=2.101$; $p=0.037$). Annelerinin tutumunu ilgisiz olarak değerlendiren öğrencilerin UCLA Yalnızlık Ölçeği puan ortalamaları koruyucu olarak değerlendiren öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($KW=13.345$; $p=0.010$). Akademik başarılarını ($KW=9.180$; $p=0.010$), ruh sağlıklarını ($KW=31.123$; $p=0.000$) ve kişilerarası ilişkilerini ($KW=30.276$; $p=0.000$) iyi olarak değerlendiren öğrencilerin UCLA Yalnızlık Ölçeği puan ortalamaları kötü ve orta olarak değerlendiren öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur (Tablo 1).

Öğrencilerin sınıf, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile gelir düzeyi, en uzun süre yaşanan yerleşim yeri ve baba tutumuna göre UCLA Yalnızlık Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Özellikleri İle UCLA Yalnızlık Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrencilerin Özellikleri	UCLA Yalnızlık Ölçeği	
	Ortalama±SS	Testler t /F /KW/r p
Yaş	20.13±1.69	r=0.172 0.013
Cinsiyet		
Kadın	35.07±10.40	t=-2.101
Erkek	38.58±10.61	p=0.037
Sınıf		
1. Sınıf	35.40±12.29	F=2.093
2. Sınıf	34.18±8.74	p=0.102
3. Sınıf	35.84±10.45	
4. Sınıf	39.43±9.30	
Anne Eğitim Düzeyi		
İlkokul ve altı	36.55±10.47	KW=1.902
Ortaokul	34.54±11.13	p=0.593
Lise	35.07±10.62	
Üniversite ve üstü	35.11±10.85	
Baba Eğitim Düzeyi		
İlkokul ve altı	36.39±10.26	KW=1.077
Ortaokul	34.06±9.59	p=0.783
Lise	36.17±11.44	
Üniversite ve üstü	36.28±10.62	
Aile Gelir Düzeyi		
Gelir gıderden az	37.88±11.76	KW=2.234
Gelir gıdere denk	35.19±9.94	p=0.327
Gelir gıderden fazla	35.00±10.01	
En Uzun Süre Yaşanılan Yerleşim Yeri		
Köy/Kasaba	37.16±10.65	F=0.275
İlçe merkezi	35.68±10.86	p=0.760
İl merkezi	35.80±10.17	
Anne Tutumu		
İlgisiz	49.62±17.42	
Otoriter	39.83±10.73	KW=13.345
Koruyucu	34.23±9.64	p=0.010
Demokratik	37.42±9.81	
Mükemmeliyetçi	37.77±9.78	
Baba Tutumu		
İlgisiz	43.28±16.51	
Otoriter	34.94±9.95	KW=4.293
Koruyucu	35.10±8.74	p=0.368
Demokratik	35.30±10.14	
Mükemmeliyetçi	38.46±10.23	
Akademik Başarı		
Kötü	45.25±16.69	
Orta	36.81± 9.83	KW=9.180
İyi	33.76± 9.60	p=0.010
Ruh Sağlığı		
Kötü	47.31±12.04	
Orta	38.84±9.03	KW=31.123
İyi	33.37±9.77	p=0.000
Kişilerarası İlişkiler		
Kötü	46.00±17.89	
Orta	42.23±8.31	KW=30.276
İyi	33.80±9.78	p=0.000

t=Student t test; F= One Way ANOVA; KW=Kruskal Wallis H; r=Pearson Correlation Test; p<0.05

Öğrencilerin UCLA yalnızlık ölçeği puan ortalamaları ile reddedilme duyarlılığı ölçeği puan ortalamaları arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur (r=0.284; p=0.000). Öğrencilerin UCLA Yalnızlık Ölçeği puan ortalamaları ile Sosyal Kaygı (Anksiyete) Ölçeğinin alt ölçeklerinden olan sosyal kaçınma (r=0.449; p=0.000), kritize edilme kaygısı (r=0.396; p=0.000) ve bireysel değersizlik duygusu (r=0.498; p=0.000) alt ölçekleri puan ortalamaları arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ve sosyal kaygı (anksiyete) (r=0.476; p=0.000) ölçeği puan ortalamaları arasında pozitif yönlü orta bir ilişki bulunmuştur (Tablo 2).

Tartışma

Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinde yalnızlık ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın amacına ulaşma doğrultusunda yapılan analizlerden elde edilen bulgular, ilgili alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin UCLA Yalnızlık Ölçeği Puan Ortalamaları İle Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği ve Sosyal Kaygı (Anksiyete) Ölçeği Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

UCLA Yalnızlık Ölçeği	r	Sosyal Kaygı (Anksiyete) Ölçeği		
		Sosyal Kaçınma	Kritize Edilme Kaygısı	Bireysel Değersizlik Duygusu
		0.284	0.479	
		0.000	0.000	
		0.449	0.396	0.498
		0.000	0.000	0.000

r=Pearson Correlation Test; p<0.05

Alanyazın incelendiğinde; yalnızlık düzeyinin yaş değişkeninden etkilenmediği görülmektedir. Oruç (2013)'ün üniversite öğrencilerinde yapmış olduğu çalışmada yalnızlık düzeyi ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını belirtmiştir. Bu çalışmada yaş ile yalnızlık düzeyi arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki belirlenmiştir. Yaş ile yalnızlık düzeyi arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuş olmasında öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak 18'li yaşlarda hissettikleri sosyalleşme ihtiyacının yaşları ilerledikçe yerini mesleğe ve hayata dair kaygılara ve dolayısıyla daha az sosyalleşmeye bırakmasından kaynaklanabileceği söylenebilir.

Alanyazın incelendiğinde; üniversite öğrencilerinde yapılmış olan çalışmalarda yalnızlık düzeyi ile cinsiyet arasındaki ilişkiye dair farklı sonuçlar bulmak mümkündür. Birçok çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha yalnız olduğu (Sarıçam, 2011; Kaya ve ark., 2013; Armağan, 2014) bildirilirken, Seçim Yalaz, Alpar ve Algür (2014) kadınların erkekler göre daha yalnız olduğu bildirilmektedir. Al Khatib (2012) ise çalışmasında yalnızlığın cinsiyete göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Bu çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yalnız olduğu belirlenmiş olup bu bulgu literatür ile uyumludur. Bilindiği gibi erkeklerin hemşirelik mesleğine kabul edilmeleri 26510 Sayılı Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'dan sonra gerçekleşebilmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yalnız bulunmuş olmasında, çalışmanın yapıldığı okulun daha çok kadın cinsiyeti tarafından tercih edilen bir okul olmasının yanı sıra, çalışmanın yapıldığı sırada öğrenimine devam eden erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre azınlıkta olmasının etkili olabileceği düşünülmektedir.

Özel ve yaygın bir deneyim olarak yalnızlık aile ile ilişkilerden etkilenmekte, anne babası ile sağlıklı ve doyurucu ilişkileri olan ergenler aile dışındaki çevre ve arkadaşları ile daha kolay istedik yönde ilişkiler geliştirebilmektedirler (Erwin, 2000). Alanyazın incelendiğinde; yalnızlık düzeyinin anne tutumundan etkilendiği görülmektedir. Oruç (2013) çalışmasında ebeveyn tutumunu ilgisiz olarak algılayan öğrencilerde yalnızlık düzeyinin, demokratik olarak algılayanlara göre daha fazla olduğunu belirtirken, Armağan (2014), çalışmasında demokratik ailede yetişen öğrencilerin, otoriter ve ilgisiz aile yapısı gösteren öğrencilerden daha az yalnızlık hissi çektiğini belirtmiştir. Bu çalışmada anne tutumunu ilgisiz olarak değerlendiren öğrencilerin koruyucu olarak değerlendirilenlere göre daha yalnız olduğu belirlenmiş olup bu bulgu literatür ile uyumludur. Anne tutumunu ilgisiz olarak değerlendiren öğrencilerin daha yalnız hissetmelerinde anneleri ile sağlıklı ve doyurucu ilişkiler kuramayan öğrencilerin çevre ve arkadaşları ile ilişki kurmakta ve sürdürmekte zorlanmalarının etkili olabileceği söylenebilir.

Yalnız ergenlerin, olası sosyal beceri eksiklikleri nedeniyle doyurucu sosyal ilişkiler kurmakta ve bunları sürdürmekte güçlük yaşaması ergenin akran grubu ile paylaşabileceği öğrenme yaşantılarından, dolayısıyla akademik becerileri geliştirmek için gereksinim duyduğu rol modellerinden yoksun kalmasına neden olabilir (Tarhan, 1998). Alanyazın incelendiğinde; akademik başarı arttıkça yalnızlık düzeyinin azaldığı görülmektedir. Yıldırım (2000) çalışmasında yalnızlığın akademik başarıyı negatif yönde yordadığını, Cheng ve Furnham (2002), okul başarı derecesi ile yalnızlık arasında negatif yönde ilişki olduğunu, Kutlu (2005) akademik başarı durumunu iyi ve orta olarak algılayan öğrencilerin zayıf olarak algılayanlara göre daha az yalnız olduğunu, Duyan ve arkadaşları (2008) not ortalaması arttıkça yalnızlık durumunun azaldığını, Pancar (2009) ise çalışmasında akademik başarı düzeyi yüksek ergenlerin yalnızlık puanlarının, akademik başarı düzeyi düşük ve orta olan ergenlere göre daha düşük olduğunu belirtmiştir. Armağan (2014) ise, okulda başarılı olan öğrencilerin, başarısız ve orta düzeyde başarılı olan öğrencilerden farklı olarak yalnızlık duygusu yaşamadıklarını bulmuştur. Bu çalışmada akademik başarılarını iyi olarak değerlendiren öğrencilerin kötü ve orta olarak değerlendirenlere göre daha az yalnız olduğu belirlenmiştir. Akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin daha az yalnızlık hissi yaşamalarında akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin arkadaş grubu içerisinde bir popülariteye sahip olabilecekleri ve bu popülarite sayesinde daha kolay sosyalleşebilmelerinin etkili olabileceği söylenebilir.

Her yaş döneminde sosyalleşmek ruh sağlığını olumlu etkileyen bir durumdur (Deniz, Hamarta, ve Arı 2005). Alanyazın incelendiğinde; yalnızlık düzeyinin ruh sağlığından etkilendiği görülmektedir. Yalnızlık bireyin psikolojik sağlığını tehdit eden bir problemdir (Maslow, 1970). Alanyazın incelendiğinde; depresif duygudurum, depresyon ve intihar gibi ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen faktörlerin yalnızlık düzeyini arttırdığını söylemek mümkündür. Güloğlu ve Kararımak (2010) çalışmasında psikolojik sağlamlık değişkeninin üniversite öğrencilerinde yalnızlığı yordadığını, Oruç (2013), psikolojik destek almakta olan öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre yalnızlık düzeylerinin yüksek olduğunu saptamıştır. Bu çalışmada ruh sağlığını kötü ve orta olarak değerlendiren öğrencilerin iyi ve orta olarak değerlendiren öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin daha düşük düzeyde olmasının ruh sağlığını sağlıklı olarak değerlendiren öğrencilerin kendilerine ve başkalarına yönelik algılarının olumlu ve akran gruplarıyla olan sağlıklı ve doyurucu ilişkilerinin yüksek olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Klicpera ve Klicpera (2003) arkadaş edinmeme, aile desteğinin yetersiz oluşu, arkadaş grubu tarafından dışlanma ve reddedilme gibi yaşantıların yalnızlığı tetiklediğini belirtmektedir. Alanyazın incelendiğinde; yalnızlık düzeyinin kişilerarası ilişkilerden etkilendiği görülmektedir. Armağan (2014), çalışmasında yalnızlık düzeyi arttıkça, iletişim kurma becerisinin azaldığı; yalnızlık düzeyi düştükçe iletişim kurma becerisinin yükseldiği ve aralarında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada kişilerarası ilişkilerini kötü ve orta olarak değerlendiren öğrencilerin iyi olarak değerlendirenlere göre daha yalnız olduğu belirlenmiştir. Kişilerarası ilişkilerini iyi olarak değerlendiren öğrencilerin kötü ve orta olarak değerlendirenlere göre daha az yalnızlık hissi yaşamalarında kişilerarası ilişkilerini iyi olarak değerlendiren öğrencilerin daha geniş sosyal ağa sahip olmaları ve buna bağlı olarak daha az yalnızlık hissetmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Alanyazın incelendiğinde; yalnızlık, reddedilme duyarlılığı ve sosyal kaygı düzeylerinin birbiriyle ilişkili olduğu görülmüştür. Sarıçam (2011),

çalışmasında reddedilme duyarlılığı ile yalnızlık arasındaki pozitif yönde yüksek bir ilişki bulmuştur. Eren Gümüş (2000) çalışmasında yalnızlık düzeyi ve sosyal kaygı düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur. Bu araştırmada yalnızlık düzeyi ile reddedilme duyarlılığı düzeyi arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki; sosyal kaygı düzeyi arasında pozitif yönlü orta bir ilişki belirlenmiştir. Çalışmada yalnızlık düzeyi ile reddedilme duyarlılığı ve sosyal kaygı düzeylerinin ilişkili bulunmasının nedeni olarak öğrencilerin yaşadıkları olumsuz sosyal deneyimlerin ve bunun sonucu gelişen sosyal kaygı düzeylerinin onların daha fazla yalnızlık yaşamasına neden olduğunu; yalnızlık, reddedilme duyarlılığı ve sosyal kaygının birbirini etkilediğini söylemek mümkündür.

Sonuç

Araştırmada öğrencilerin yalnızlık düzeyinin yaş, cinsiyet, anne tutumu, akademik başarı, ruh sağlığı ve kişilerarası ilişkilerden etkilendiği bulunmuştur. Araştırmada öğrencilerin reddedilme duyarlılığı ve sosyal kaygı düzeyleri arttıkça yalnızlık düzeyinin arttığı saptanmıştır. Elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda;

Hemşirelik öğrencilerinin meslek eğitimleri süresi içinde yalnızlık, reddedilme duyarlılığı ve sosyal kaygı düzeylerinin ölçülmesi, bu parametreler açısından gereksinimi olduğu düşünülen öğrencilerin sosyal beceri, iletişim becerileri konularında kurslara ya da ilgili seçmeli derslere katılmaları için yönlendirilmeleri, öğrencilerin yalnızlık ile baş etmeleri konusunda desteklenmeleri, hemşire adayları olan öğrencilere mesleki eğitimleri süresince katılabilecekleri bireysel gelişim ve sosyal beceri geliştirmeye yönelik kursların açılması önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Al Khatib SA. (2012). Exploring the relationship among loneliness, self-esteem, self-efficacy and gender in United Arab Emirates college students. *Europe's Journal Psychology*, 8 (1), 159-181.
2. Altok Öner H., Üstün B. (2013). Hemşirelik Öğrencilerinin Stres Kaynakları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13 (2), 747-766.
3. Armağan A. (2014). Yalnızlık ve kişilerarası iletişim ilişkisi: Öğrenciler üzerinde bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (30), 27-43.
4. Ayberk A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
5. Brage D., Meredith W., Woodward J. (1993). Correlates of loneliness among Midwestern adolescents. *Adolescence*, 28, 685-693.
6. Brennan T. (1982) Loneliness at adolescences. *Loneliness: A Sourcebook of Current Theory, Research and Therapy*. L. Peplau, D. Perlman (Ed), New York: John Wiley.
7. Buluş M. (1996). Ergen öğrencilerde denetim odağı yalnızlık düzeyi ilişkisi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
8. Cheek JM., Busch CM. (1981) The influence of shyness on loneliness in a new situation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 7, 572-577.
9. Cheng H., Furnham A. (2002). Personality, peer relations, and self-confidence as predictors of happiness and loneliness. *Journal of Adolescence*, 25, 327-339.
10. Çeçen AR. (2008). Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve anababa tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3), 415-431.
11. Deniz ME., Hamarta E., Arı R. (2005). An investigation of social skills and loneliness levels of university students with respect to their attachment styles in a sample of Turkish students. *Social Behavior and Personality*, 33 (1), 19-32.
12. Demir A. (1989). UCLA yalnızlık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 7 (23), 14-18.

13. Demir A. (1990). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini etkileyen bazı etmenler. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
14. Duy B. (2003). Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı grupla psikolojik danışmanın yalnızlık ve fonksiyonel olmayan tutumlar üzerine etkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
15. Duyan V., Çamur Duyan G., Gökçeşlan Çiftçi E., Sevin Ç., Erbay E., İkizoğlu M. (2008). Liselerde okuyan öğrencilerin yalnızlık durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. Eğitim ve Bilim, 33 (150), 28-41.
16. Downey G., Lebolt A. O'shea K. (1995). Implications of rejection sensitivity for adolescent peer and dating relationship, paper presented at the biennial meeting of the society for research in Adolescence. Indianapolis.
17. Downey G., Feldman S. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships. Journal of Personality and Social Psychology, 70, 1327-1343.
18. Eren Gümüş A. (1997). Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
19. Erözkan A. (2004). Üniversite öğrencilerinin kişilerarası duyarlılıkları ile reddedilme duyarlılıklarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 6-9 Temmuz, Malatya.
20. Erwin P. (2000). Çocuklukta ve ergenlikte arkadaşlık. İstanbul: Alfa/Aktüel Kitabevleri.
21. Gerson AC., Perlman D. (1979). Loneliness and expressive communication. J Abnorm Psychol, 88, 258-261
22. Güloğlu B., Kararımak Ö. (2010). Üniversite öğrencilerinde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık. Ege Eğitim Dergisi, 11 (2), 73-88.
23. Hawkey L. (2007). Loneliness. In R. F. Baumesiter & K. D. Vohs (Eds.), Encyclopedia of social psychology (Vol. 1, pp. 532-534). Los Angeles: SAGE Publications.
24. Karahan TF., Sarıdoğan M., Şar A., Ersanlı E., Kaya S., Nerves KH. (2004). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile benlik saygısı düzeyleri arasındaki ilişkiler. 19 Mayıs Üniversitesi Journal of Education, 4 (18), 27-39.
25. Kaya H., Kaya H., Yalçın AN., Turan N., Eskimez Z., Palloş A., Aktaş A. (2012). Hemşirelik ve ebellek öğrencilerinin öfke ve yalnızlık özellikleri. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 9 (2), 18-26.
26. Kaya N., Kaya H., Yalçın Atar N., Turan N., Eskimez Z., Palloş A., Aktaş A. (2013). Hemşirelik ve ebellek öğrencilerinin öfke ve yalnızlık özellikleri. Yeni Symposium Journal, 51 (2), 70-79.
27. Klicpera BG., Klicpera C. (2003). Why Are Students Lonely? Factors Influencing Loneliness in the School Context. Prax Kinderpsychology Kinderpsychiatri, 52 (1), 1-16.
28. Kutlu M. (2005). Yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3 (24), 89-109.
29. Maslow, A. (1970). Motivation and Personality. New York: Longman.
30. Mijuskovic B. (1988). Loneliness and adolescent alcoholism. Adolescence, 23, 503-516.
31. Moore D., Schultz NR. (1983). Loneliness at adolescence: Correlates, attributions, and coping. Journal of Youth and Adolescence, 12 (2), 95-100.
32. Oullet R., Joshi P. (1986). Loneliness in relation to depression and self-esteem. Psychological Reports, 58, 821-822.
33. Oruç T. (2013). Üniversite öğrencilerinde psikososyal değişkenlere göre yalnızlık ile otomatik düşünceler ilişkisinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
34. Özbay Y., Palancı M. (2001). Sosyal Kaygı Ölçeği: Geçerlik Güvenirlik Çalışması. VI Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. 5-7 Eylül, Ankara.
35. Pancar A. (2009). Parçalanmış ve tam aileye sahip ergenlerin yalnızlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
36. Peplau LA., Goldston SE. (1984). Preventing the harmful consequences of severe and persistent loneliness. U.S. Department of Health and Human Services: Alcohol, Drug Abuse and Mental Health Administration.
37. Russell D., Peplau, L. A., Ferguson, ML. (1978). Developing a measure of loneliness. Journal of Personality Assessment, 42, 290-294.
38. Sarıçam H. (2011). Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
39. Seçim Yalaz Ö., Alpar Ö., Algür S. (2014). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık: Akdeniz Üniversitesi'nde yapılan ampirik bir araştırma. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 13 (48), 200-2015.
40. Tarhan N. (1998). Ergenlerin sosyometrik statüleri, cinsiyetleri, akademik başarıları, sınıf düzeyleri ve devam ettikleri okulların sosyo ekonomik statüsü ile yalnızlık duyguları arasındaki ilişki. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. 9-11 Eylül, Konya.
41. Yaparel R. (1984). Sosyal ilişkilerdeki başarı ve başarısızlık nedenlerinin algılanması ile yalnızlık arasındaki bağlantı. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
42. Yıldırım İ. (2000). Akademik başarının yordayıcı olarak yalnızlık, sınav kaygısı ve sosyal destek. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18 (1), 167-176.